

Elämäntapana karjalaisuus

A Pekka Verno
VAASA

Elämätapakarjalainen **Jaana Rapo**, 23, katsoo aikaan ennen internetiä eli seinällä roikkuvaan kankaiseen Karjalan karttaan.

– Kun kerron karjalaisista juuristani ja toimimisestani Karjala-seurassa, kaverit kysyvät uhittelenko luovutettujen alueitten palauttamisella.

Nuoren naisen vastaus on joka kerta sama.
– Tällä toiminnalla ei ole poliittisia tarkoituksia. Karjalaisuus on kulttuuria, juurien etsimistä, tapojen säilyttämistä.

Elämäntapaintiaanit ovat saaneet rinnalleen suomalaisen version elämäntapakarjalaisista. Molempien esi-isät on jyrätty menen tullen.

Muutakin yhteistä on. Kumpikaan ei ole kaimassa sotakirvestä mullasta.

Jaana Rapo toimii Vaasan Karjala-seurassa. **Kari**-isä on puheenjohtajana ja **Raija**-äitikin on mukana. Jaanan setä, **Seppo Rapo** vasta innokas onkin. Hänellä on jäsenyyksiä ja luottamustoimia Karjala-seuroissa ja -yhteisöissä vaikka muille jakaa.

Seppo Rapon uusin aluevaltaus ovat internet-sivut.

Ompelukerho ja aika ennen nettiä

Vaasan Karjala-seurassa on 270 jäsentä. Yhdistys on perustettu 1940. Jäsenmäärä ja toiminta olivat aikeissa hiipua muutama vuosikymmen sitten. Nyt toiminta on vilkasta, sillä jäsenmäärä on kasvanut vuoden 1994 jälkeen sadalla.

– Mukaan on tullut paljon toisen ja kolmannenkin polven evakkoja. Lisäksi joka viides on lähtenyt toimintaan ”juurettomina”, naapureitten ja ystävien innoittamana, Kari Rapo kertoo.

Viipurilaisuurinen **Pirkko Peltonen** sanoo seuralaisten taustaksi vanhempien ikääntymisen, lasten lentämisen pesästä.

– Äitini tyttönimi oli Utrianen, Peltonen vinkkaa kiinnostuneille.

Ajasta ennen internetiä kertoo seuran juhlatilaisuuksissa kunniapaikalla oleva ommeltu, vuonna 1969 valmistunut Karjalan kartta.

Kartta tehtiin seuran ompelukerhossa. Ompeluseurat ja -kerhot olivat siihen aikaan naisten satamia, pakopaikkoja. Miehillä ei ollut niihin asiaa.

Hiipuvan toiminnan pelosta kertoo silloisen puheenjohtajan **Aaro Karhusen** toive. Hän toivoi, että kartta luovutetaan Joensuun Karjalamuseolle, jos Vaasan Karjala-seuran ”toiminta joskus lakkaisi”.

Toiminta jatkuu ja kangaskartasta on tullut pyhäinjäännös. Nyt on internet.

– Karjalan liitto aloitti kouluissa Juuret Karjalassa -kampanjan. Materiaalia jaettiin kouluihin. Olin juuri lähtenyt mukaan liiton toimintaan ja kysyin, eikö nuorille voi tarjota etsinnän nälkään tietoa internetissä. Kun kukaan ei innostuksesta huolimatta ryhtynyt tuumasta toimeen, tein sivut itse, kehityksinsinöörinä toimiva Seppo Rapo muistelee.

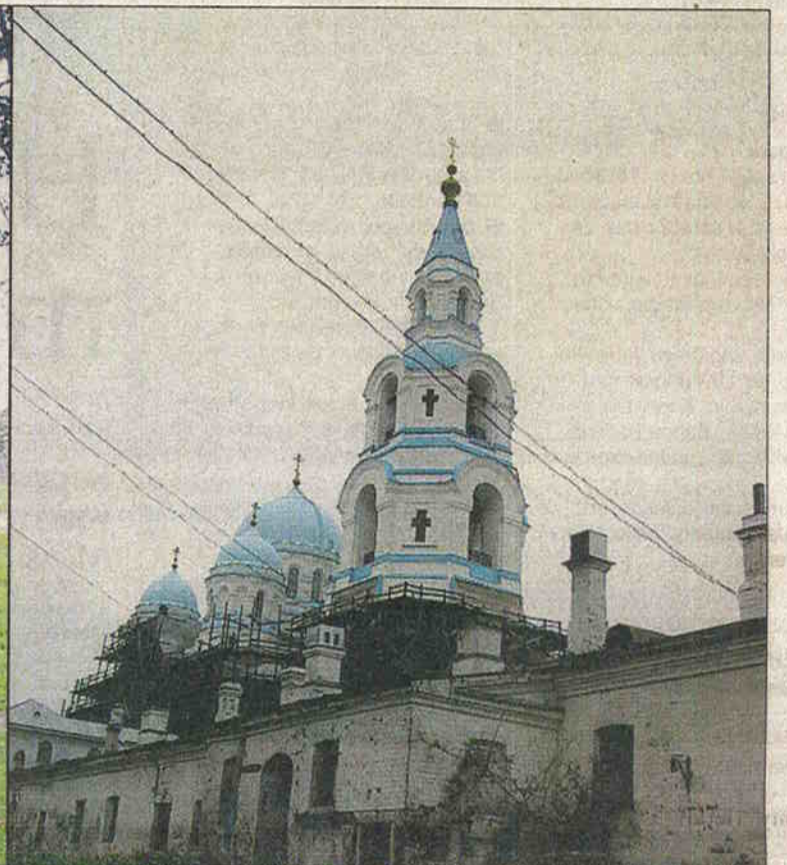
Sivut aloittivat maaliskuussa ja niillä on käynyt noin 13 000 ihmistä. Palaute on jatkuvaa.

Ykkösvaihe eli vasta peruspaketti

Seppo Rapo sanoo, että luovutetun Karjalan nykyisivut ovat vasta ykkösvaihe. Nyt on kasassa peruspaketti eli lyhyt esittely ja Rapon omakätisesti piirtämiä pitäjien karttoja.

Mukana sivuilla ovat myös tärkeimmät linkit. Esimerkiksi kamera seuraa Viipurissa säätä, ja se on nähtävissä Rapon kokoamalla sivuilla reaaliajassa.

– Kakkosvaiheessa uudistan sivujen rakennetta, mutta tärkeimpänä uudistuksena ja lisänä ovat valokuvat. Tarvitsen jokaisesta luovutetun Karjalan pitäjistä, kauppalasta ja kaupungista entistä elämää ja ihmisiä valottavia kuvia.

Kirkkojen saarelta. Yhden munkin polku Valamon saarella (kuva ylhäällä vas.) saa karjalaiset herkehtymään. Kirkoistaan kuuluisalla saarella ovat mm. Valamon pääkirkko (ylhäällä oik.), Uuden Jerusalemin skiitta (alhaalla vas.) ja Aleksanteri I:n käynnin kunniaksi rakennettu kappeli.

Seppo Rapo toivoo apua. Hän ottaa mielellään vastaan valokuvia.

– Toivon, että jo ensi vuonna on valmis tietopaketti eritoten juuriaan etsiville nuorille.

Rapo ei osaa sanoa, minkälainen on tämä valmis tietopaketti.

– Internet on media, jolla ei ole rajoja.

”Koulussa oppi uusia sanoja”

Rapojen vanhemmat tulivat Vaasaan Lumivaarasta. Samalla vanhan Vaasan seudulla asui paljon muitakin evakkoja.

– Pienestä pitäen sai kuulla karjalaisista kieltä ja tapoja noudatettiin tarkkaan. Kun menin koulun, opin uusia sanoja, Seppo Rapo nauraa.

Koulussa ei enää 1960-luvulla naurettu karjalaisille.

– Vanhemmat veljeni sitä vastoin joutuivat joskus raivaamaan tilaa tappelemalla.

Rapot ovat sydämellä mukana Lumivaaran perinneyhdistyksessä, Lumisäätiössä.

– Olen kunnanjohtaja ilman kuntaa, säätiön puheenjohtaja Kari Rapo virnuilee.

Äidin tyttönimi on tärkeä kertoa

Anja Rantasen äiti oli kotoisin Metsäpirtiltä ja tyttönimeltään **Paksu**.

Vanhojen sukunimien sanominen on tärkeää, jotta nykypolvi osattaisiin sijoittaa menneisyyden kartalle.

– Laatikkoo, torttua, pullaa kaikille kyläileville kakaroille ja sienä, Rantanen muistelee lapsuuttaan. Sienen syöjiä katsottiin sodan jälkeen hupaisin silmänkääntein. Ravinto oli aika vieras Kanta-Suomessa.

– Liikuin Karjala-seurassa jo pikkutyttönä vuonna 1947. Säestin pianolla jopa joissakin juhliissa, **Pirkko Peltonen** muistelee. Hän sai kuulla arvokasta suullista tietoa, sillä äiti kertoi vuoden 1918 tapahtumista.

Luovutetun Karjalan jälkeläiset pitävät yhä vanhoja tapoja kunnialla. Piirakoitten paisto on arkipäivää.

■ **Seppo Rapon Karjala-sivut löytyvät Internetistä osoitteesta www.luovutettukarjala.org Rapon puhelin: 050 334 1944 tai 06-31 68 200**

Juurilla. Pirkko Peltonen tarina on tuttu Karjala-seuroissa. Vanhemmat iäköttyivät ja lapset lensivät pesästä.

Pianolla. Anja Rantanen kulki jo pienestä Karjala-seuran tilaisuuksissa. Hän jopa säesti esityksiä pianolla.

Täältä. Jaana Rapo näyttää ”takavuosisien internetistä” mistä hänen isovanhempansa lähtivät evakkoon.

Kunnanisä ilman kuntaa. Kari Rapo on kunnanjohtaja ilman omaa kuntaa.

Sivujen isä. Seppo Rapo teki internetin sivut luovutetun Karjalan alueesta.